

לע"נ הבחור אריה ז"ל בן דוד ושרה הי"ו

גליון מס' 173

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

שבת פרשת וארא תשפ"ה

דומשגיה

שיחות, דרשות ומאמרים למגידי שיעור, ולכל דורש ברבים

עניין של חינוך

"וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אותם ואזכור את בריתי" (ו, ה)

מסופר שפעם אחת נכנס לחדרו של החתם סופר זי"ע, אחד מגדולי הסוחרים ובפיו בקשה, שבהיות ונקלע למצוקה בעסקיו שיברך אותו ויתן לו עצה איך לצאת מן המיצר. ענה לו הרב כי שמע שלסוחר דגן יש אח עני ואביון וצריך הוא עזרה בפרנסתו, והסוחר מתעלם מלהושיט לו עזרה. מלמל העשיר במבוכה, כי עסקיו כרגע אינם מרשים לו לעזור, אולם כשיצא מן המיצר, בוודאי שיעזור לו. אמר לו הרב: הנה בפרשת השבוע: אומר הקב"ה: וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל, מה הפירוש המלה "וגם" וכי מי עוד שמע את נאקתם? אלא, בשעה שבני ישראל נאנקו ונאנחו תחת עול מצרים, שמע כל אחד מהם גם את אנחת אחיו... למרות השעבוד, השתדל כל אחד להקל מעל סבלו של רעהו בכל יכולתו, ובשכר שמיעה זו שמע גם הקב"ה את אנחתם והושיעם... עזור גם אתה לאחרים למרות מצבך הלא טוב ובוודאי יושיעך ה' מכל צרותיך.

בברכת שבת שלום

מערכת לב ארי

פְּנִינִים מִשְׁלַחַן מַלְכִים

"והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים" [ו, ו]. מהו "מתחת סבלות מצרים"?

נבאר את הדברים באמצעות משל: למלך גדול ואדיר היה בן יקר, מכותר במעלות טובות, שהיה אהוב ביותר אצל אביו. לימים, התחבר הבן עם חברים שאינם ראויים, למד מדרכיהם הנלוזות ועשה כמעשיהם הרעים. המלך דיבר על לבו של בנו, להשיבו אל הדרך הטובה, אך הבן לא נתן את ליבו לדברי אביו המלך. המלך, באהבתו הגדולה אל בנו, יסרו שוב ושוב בדברים, אך מעשיו של בן המלך הורעו יותר ויותר, עד אשר סילקו אביו מן הארמון. המלך הגלה את בנו הסורר לאי שתושביו מועטים. קשים היו חייו של בן המלך על האי. בכל בוקר היה משכים קום לפני זריחת השמש, והולך עם הצאן אל השדות ואל ההרים, שם היה מאכיל ומשקה את הכבשים. תרמיל קטן היה לו, ובו היה לוקח את מעט הלחם והמים, שהחיו את נפשו בהיותו בודד בין בעלי החיים. במשך שבע שנים ארוכות שהה בן המלך על האי, ויום אחד התקבלה הודעה מעיר הבירה, שהמלך עומד להגיע לביקור ממלכתו. מיד בשומעם זאת, החלו אנשי האי לנקות את רחובות האי ולקשט את חזיתות הבתים. דגלים הוצאו מן המחסנים, והוצבו בגאון. נתלו שלטים גדולים שבהם נכתב "יחי המלך", ומנורות צבעוניות הבהבו ברחבי האי בשלל צבעי הקשת. היום המיועד הגיע, וכל בכירי האי – ראש מועצת הכפר, השרים, הפוליטיקאים ובעלי ההון – התכנסו לקבל את פני המלך. כל אחד מהם דיווח בקצרה על תפקידו ועל מעמדו. כל אחד מהנוכחים קיבל רשות להביע בפני המלך בקשה, והשליש ישב ורשם את הבקשות, כדי שיואל המלך למלאן. בנו של המלך לא היה בין אותם בכירים ונכבדים. כאשר שאל המלך היכן בנו, ענו לו בשפל קול, שהבן רועה צאן בשדה מרוחק, אי שם בין ההרים. הורה המלך שיקראו מיד לבנו, ובראותו אותו חיבקו ונשקו באהבה, ושאלו לשלומו. סיפר בן המלך לאביו, שאין לו שג ושג עם בני אדם כלל, והוא מרבה במחשבה, בהיותו בודד עם הצאן. עוד סיפר הבן לאביו, שבמשך שנות גלותו שינה את דרכו והיטיב את מעשיו. ישבו המלך ובנו לסעוד סעודה כיד המלך, והמלך אמר לבנו: "נתתי רשות לכל אחד מן הנוכחים כאן לבקש ממני בקשה. חפץ אני שאף אתה תאמר לי מהי משאלתך, ואמלא אותה במהרה. מהי משאלת ליבך?". אמר לו בן המלך: "אבי היקר, בקשה חשובה חפץ אני לבקש ממך. התרמיל שלי כבר ישן ומרופט, ואם יקרע לחלוטין, לא אוכל לקחת את מעט הלחם והמים שלי לשדות המרעה. האם תסכים לתת לי תרמיל חדש?". נאנח המלך אנחה עמוקה, ואמר: "אוי ואבוי! זה מה שמדאיג אותך – התרמיל? הן יכול אתה לבקש ממני, שאחזיר אותך לאלתר לארמון המלוכה, ונחדש ימינו כקדם, באהבה ובשמחה... ואתה מבקש ממני תרמיל רועים?". בעת שהיו ישראל משועבדים במצרים, באו אליהם משה ואהרן, ובישרו להם שעומדים הם להיגאל מגלות מצרים, ולעלות לארץ ישראל. אמרו להם ישראל: "ירא ה' עליכם וישפוט, אשר הבאשתם את ריחנו בעיני פרעה ובעיני עבדיו...". הם אמרו: תעזבו אותנו, אנחנו לא רוצים להשתחרר. רק שלא יהיה יותר גרוע... אמר הקב"ה למשה: "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים". "סבל" – מלשון "סבלנות", שהיו ישראל מוכנים לסבול את שיעבוד המצריים, ולא שאפו להיגאל כלל. זקוקים היו אפוא לגאולה מתחושה זו של "סבלות מצרים". זהו גם מצבנו בגלות הארוכה והמרה, שבה אנו מצויים. יש לבן אדם בעיה עם מנהל סניף הבנק, ההסקה בביתו התקלקלה, מכונת הכביסה עושה שטפון בכל הבית, והשכן תפס לו את החנייה... הוא צועק: "ריבונו של עולם, תסדר לי בבקשה את כל העניינים האלה!". אמר לו הקב"ה: "עד שאתה צועק על העניינים האלה, תצעק שיבוא המשיח ותבוא הגאולה השלמה, ולא יהיה כל צער וכל פגע בעולם" (דורש ציון).

מעשה שהיה...

אמרתי רק תהילים! ספור על מורינו ורבנו מרן רבי שמעון בעדני זצ"ל וזיע"א

הילולא דצדיקייא

**הילולת רבנו
הרה"צ חכם
שמעון בעדני
זצ"ל וזיע"א
(י"ח טבת ה'תשפ"ג)**

הצדיק הרב שמעון בעדני זצ"ל- נולד ב-ח' טבת ה'תרפ"ח בשכונת נחליאל בחדרה. לאביו: ר' דוד זצ"ל ולאמו: מרת חביבה ע"ה. כשהיה בגיל בר-מצווה למד בישיבת נובהרדוק בחדרה. בהמשך עבר לישיבת בית יוסף-נובהרדוק בירושלים והיה לאחד התלמידים הבולטים. לאחר שרבו מרן הרב שך עבר לישיבת פוניבז', רבינו עבר ללמוד לישיבת פורת יוסף. כבר באותה תקופה הוא נחשב ליעילוי של הישיבה ונודע בהתמדתו ובגאונותו העצומה. לאחר נישואיו, בגיל 31 שימש כר"מ בשיעור ג' וכאחד מראשי ישיבת פורת יוסף (לצד הצדיקים ר' ציון כהן והרב שלום כהן). בתקופה זו הפנימייה בקטמון הפכה לישיבה בפני עצמה, והוא מסר בה את השיעורים. לאחר תקופה, ביוזמת הרב משה פרדו זצ"ל, רבינו עבר לבני ברק. שם הקים את כולל 'תורה וחיים' יחד עם הרב פרדו. למד בכלל מדי יום והתפלל בבית מדרש זה את תפילותיו בימות החול ומסר בו שיחת מוסר שבועית. עודד אישי ציבור, מחנכים ופעילים להקים מוסדות חינוך לבני התורה הספרדים. בשנת ה'תשל"ג מונה לראש 'מועצת חכמי התורה של בני ברק', עמד בנשיאות מספר מוסדות חינוך ולימוד, בהם: ישיבת מאור יצחק בחשמונאים, בה מסר שיחת מוסר מדי שבוע ו'כתר תורה' במקסיקו, שם הקים את הקהילה החרדית. שימש כחבר בוועדת הכשרות של בד"צ בית יוסף. עם פטירת מרן הרב שלום כהן זצ"ל, הרב שימש כנשיא מועצת חכמי התורה. ענוותן. דירתו בבני-ברק היתה קטנה עם ריהוט ישן מאוד. ייקר מאוד את השבת. מידי ערב חג חילק לאלמנות סכומים משמעותיים שהועברו מחשבוננו האישי. חילק ליתומים תפילין והשתדל לעזור ככל יכולתו לכל הפניות שהגיעו אליו. נסיונות לא קלים היו מנת חלקו, השתתף בהלוויה של ארבעה מנכדיו. הרב הספיד בצער ואמר שזה כל כך כואב אך אין לו שאלות כלפי הבורא והודה גם על הדברים שאינו מבין מדוע. חי את הגאולה ודיבר עליה בכל הזדמנות. החזיק דירה ברובע היהודי כדי שכאשר המשיח יגיע תהיה לו אפשרות להתגורר סמוך לבית-המקדש. ששקדנותו היתה מעל ומעבר ליכולת האנושית. רבנו נלבי"ע ב- י"ח טבת ה'תשפ"ג. כמאה אלף איש השתתפו בהלווייתו. רבנו חי ופעל כ- 95 שנים. ציונו בבני-ברק..ת.נ.צ.ב.ה. וזכותו תגן עלינו אמנ!

מעשה שהיה לפני שנים, כשראש כולל פלוני של האברכים הצעירים, קיבל יום אחד שבץ מוחי. הוא התמוטט בביתו ואיבד את ההכרה. הזעיקו את כוחות ההצלה והם הבהילו אותו לבית החולים 'שיבא' בתל השומר, שם התברר שמדובר בשבץ חריף במיוחד. ראש הכולל נותר מחוסר הכרה במשך ימים שהלכו והתארכו. כך חלפו מספר שבועות שבהם ראש הכולל הפך לצמת. בבית הרב היו 13 ילדים. החליטו העסקנים לעזור לאישתו ולילדיו. כתבו מכתב ובו ביקשנו שיסייעו למשפחה. ורצו להחתים את מרן הרב שמעון בעדני זיע"א. רבנו קרא את המכתב ואמר שהוא לא חותם על זה. הרב הסביר כי בקרוב ראש הכולל יתהלך כאחד האדם. אמרו לרב שהרופאים אמרו שגם אם יתרחש הנס, ראש הכולל ישאר משותק בחצי גוף. אבל הרב לא שמע להם. עברו מספר ימים. אשתו של ראש הכולל ביקשה שיערכו ביקור ליד מיטת בעלה. ביקשו מהרב בעדני והוא הסכים. כשהגיעו לשם, רבנו ביקש להישאר לבד עם החולה. יצאו העסקנים ולאחר כחמש דקות אמר רבנו שהוא חוזר לכולל. שאלו: "מה הרב עשה?" והוא השיב: "אמרתי תהילים". עוד באותו הערב ראש הכולל התעורר. הבעיה היתה שהוא לא זיהה אף אדם ולא הזיז את גופו. כך עברו מספר שבועות. אשתו של ראש הכולל ביקשה שרבנו יגיע לבקר את בעלה פעם נוספת. הרב הסכים. שוב הורה הרב שהנוכחים יצאו והוא היה שם כחמש דקות. כשנשאל מה עשה? השיב כפי שאמר בפעם הראשונה: "אמרתי תהילים". למחרת אשתו התקשרה ואמרה שבעלה ביקש בפעם הראשונה לאכול. ראש הכולל ב"ה נכנס למגמה של שיפור, אט אט החל להניע את האיברים, העבירו אותו לאשפוז בשיקום, אחרי תקופה הוא הוחזר הביתה והיה הולך יום יום לטיפולים פיזיותרפיים... עברו מספר שבועות נוספים, ואשתו מתקשרת שוב: "אני שולחת את בעלי לכולל עם מונית, הוא צריך שיבואו לעזור לו ללכת אל הכולל". אי אפשר לתאר את ההתרגשות העצומה שחוו כל הרואים, כשראו אותו יורד מהמונית ופוסע בצעדים איטיים, עדיין לא מתהלך כאחד האדם, אבל כבר מתהלך בינינו. אחרי תקופה נוספת הוא השתקם באופן מוחלט, והולך בינינו כאחד האדם, לאורך ימים ושנים, בדיוק כמו שצפה רבנו הרב בעדני זצ"ל ברוח קודשו...

מתוך העלון המיוחד פניני הצדיקים בשינויי לשון קלים.

אלה ראשי בית אבתם בני ראובן...

ואלה שמות בני לוי (ו, יד, טז)

כאשר מזכירה התורה את שמות בני ראובן ושמעון נאמר בהם: 'ואלה ראשי בית אבותם בני ראובן וגו', ואילו אצל בני לוי נאמר 'ואלה שמות בני לוי'. יש להבין, מדוע אצל בני לוי כתבו 'ואלה שמות בני לוי' ואצל ראובן כתבו רק 'בני ראובן' בלי המילה 'שמות'!.

מבאר השל"ה הק', הרי כידוע שבט לוי לא השתתף בשעבוד עם כלל ישראל במצרים, ולוי ידע דבר זה ורצה להשתתף בצרת ישראל. מה עשה? קרא שמות לבניו ע"ש הגלות - גרשון, על שם כי גרים הם בארץ לא להם; קהת, על שם ששיניהם קהות מחמת השעבוד; מררי, על שם וימררו את חייהם; ולפיכך נאמר בהם 'ואלה שמות בני לוי'. מוסיף השל"ה הק', שמכאן ילמד כל אדם מהי גודל החובה להשתתף בצרת השני אע"פ שאין הצרה מגיעה אליו בעצמו. ובאמת כך גם מצינו אצל משה רבינו שהכתוב מעיד עליו 'ויצא אל אחיו וירא בסבלותם' (שמות ב, יא) ופירש רש"י ש'נתן עיניו ולבו להיות מיצר עליהם', הרי שלמרות שגדל בבית פרעה לא נשאר ספון בבית המלך אלא יצא אל עם ישראל המשועבד, התבונן בצרתם ועורר ליבו להיות מיצר וכואב עמהם. כך נראה 'נושא בעול' עם חברו, וכמו כן ידוע שגדולי ישראל לאורך הדורות היו תמיד נושאים על לבם את משא העם, וצרת הרבים היתה אצלם כצרתם האישית.

* * *

בזמן מלחמת העולם הראשונה היה מרן ה'חפץ חיים' מרבה לדבר על צער כלל ישראל. ראו בחוש שאין לו מנוחה לנפשו, והיה מרבה לומר: "כאן אנחנו חיים במנוחה, אבל בכל המקומות יהודים נרדפים ונטבחים באכזריות", ודבר זה השפיע על בריאותו והטריד אותו עד מאוד.

בזמן המלחמה שהייתה בארץ בשנת תשכ"ז, הרבה המשגיח מפוניבז', הגה"צ **רבי יחזקאל לוינשטיין** זצ"ל, לתבוע מתלמידיו בישיבת פוניבז' שישאו בעול עם הרבים מבני המתגוללים בשדה הקרב במצב מלחמה ופחד המוות לנגד עיניהם, וכן להשתתף בצער בני משפחותיהם המודאגים, שמלבד המדרגה של נושא בעול עם חברו ישנה גם תביעה יסודית של 'ואהבת לרעך כמוך', שמכוחה לבד חייב כל אחד להיות מודאג ומצטער ממש כאילו היו כולם בני משפחה אחת. גם בישיבת חברון בעת המלחמה בלבנון, כשהגיעו כל יום שמועות נוראות על חיילים רבים שנפלו במלחמה, היה יושב המשגיח הגה"צ רבי הירש פאלי זצ"ל ובוכה מצער על כל אחד שנפל בקרב, על צער משפחתו וחבריו. עד שהגיע מצב שזה ממש הזיק לבריאותו, והתחילו להסתיר ממנו את המצב במלחמה ואת הידיעות על נפילת חיילים במלחמה...

סיפר **הגר"ש שבדרון** מעשה ששמע מהגר"י קמינצקי ששמע מבעל המעשה הרב רוזין בעל ה'נזר הקודש' שהיה מרא דאתרא בעיר חוידאן: **כשמרן החזו"א זצ"ל** היה אברך בשנות העשרים הוא היה גר בעיירה זו ואף אחד לא ידע מגדלותו. הוא היה מגיע מדי פעם לדבר בלימוד עם המרא דאתרא הרב רוזין. הרב גילה כי לפניו תלמיד חכם גאון מופלא, הוא התיידד אתו וקבע עמו חברותא, כשכולם מתפלאים מה לרב העיירה הגדול עם איזה אברך צעיר שכל הזמן מגיע לביתו. פעם אחת כשנכנס החזו"א לביתו של הרב רוזין אמר לו החזו"א: "יענקל 'דער בלעכער' [יענקל הנפח] חולה ואינו חש טוב, ואני מבקש מהרב שנלך יחד ונקיים בו מצות ביקור חולים". התפלא הרב רוזין מהיכן אברך שתקן זה יודע מה קורה בבתי התושבים, ומיד אמר שלא מקובל שהרב הולך לבקר בבית התושבים מפני כבוד הרבנות, אלא לכלה לפני חופתה ולעוד דברים שכתובים בהלכה. דחה החזו"א את דבריו והתחיל להסביר את נחיצות הביקור, באומרו שה'שלוש' בית' בבית יענקל דער בלעכער ממש לא טוב, והעסק שם מתדרדר מיום ליום, "אם נלך שנינו, כתוצאה מביקורו של הרב ייצא רעש גדול על הכבוד הגדול שרוחשים לו, ואשתו בוודאי תראה זאת וזה ישפיע עליה שתעריך יותר את בעלה". וכך היה, הלכו הרב רוזין והחזו"א לבקר את יענקל דער בלעכער, וההתרגשות שלו ושל אשתו הייתה גדולה מאוד; וכפי שצפה החזו"א, למחרת רעשה כל העיר על הביקור הנדיר הזה, ומאז שבו השלוש והשלווה לשרור בביתם. לבו הרחום של החזו"א היה מיצר ודואג בצרת השני, גם על מה שלא היה מוטל עליו כלל.

[מתוך 'לקראת שבת מלכתא' - הרב בנימין בירנצוויג]